

PROCESUL PARTIZANILOR ANTICOMUNIȘTI DIN BANAT (1949)

MIRCEA RUSNAC

Problematica proceselor staliniste este de o complexitate deosebită în istoria noastră contemporană. Este vorba despre un fenomen specific secolului al XX-lea și aceluși tip de regim politic care își trage esența din concepția lui Stalin. În perioada interbelică, în special în anii '30, Uniunea Sovietică a fost zguduită de mii de asemenea procese, montate de N.K.V.D.-ul stalinist. După încheierea celui de-al doilea război mondial și ocuparea țărilor est-europene de către Armata Roșie, acestea au cunoscut, la rândul lor, fenomenul respectiv. Între ele s-a aflat, bineînțeles, și România.

Primele procese staliniste au fost intentate unor adversari politici ai Partidului Comunist (Bolșevic). Este vorba despre procesele intitulate „Afacerea din Șahținsk” (1928), „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei — S.V.U.” (1930), „Partidul muncitoresc-țărănesc” (1930), „Prompartia — Partidul industrial” (1930), „Biroul unional al C.C. al P.M.S.D. (al menșevicilor) din Rusia” (1931) etc. După invadarea celorlalte țări de către armatele sovietice, asemenea procese au avut loc și acolo. Au fost judecați și condamnați astfel cardinalii unor biserici catolice, precum Ștepinac în Croația (1946), Tiso în Slovacia (1947), Mindszenty (1949) și Groesz (1951) în Ungaria etc., unii lideri politici necomuniști, precum Mihajlović în Iugoslavia (1946), Petkov în Bulgaria (1947), Maniu în România (1947) etc. Al doilea tip de procese staliniste era constituit din procesele intentate unor foști lideri importanți ai partidului comunist însuși, răsturnați de la putere de adversarii lor. Au produs de exemplu multă oroare în lumea civilizată cele trei mari procese de la Moscova: Zinoviev—Kamenev (1936), Piatakov—Radek (1937) și Buharin—Râkov (1938), în care foștii colegi ai lui Lenin mărturiseau cu propria gură că nu fuseseră toată viața decât niște abjecți „spioni imperialiști”. În țările de democrație populară asemenea procese abundau în primii ani postbelici: Koçi Xhoxhe în Albania (1949), László Rajk în Ungaria (1949), Traicio Kostov în Bulgaria (1949), Rudolf Slansky în Cehoslovacia (1952), Lucrețiu Pătrășcanu în România (1954).

Multă vreme s-au purtat discuții asupra unei întrebări obsedante: ce metode erau utilizate în pregătirea acestor procese mistificate și cum se reușea să se obțină de la inculpați exact „depozițiile” care le erau cerute? S-a emis inițial ipoteza că în locul acuzațiilor reali ar fi compărut în fața tribunalului agenți ai Securității, bine machiați și special pregătiți. Totuși, această ipoteză a fost respinsă de toți cei care au asistat la asemenea procese și îi cunoșteau bine pe acuzați. Scriitorul sovietic Ilya Ehrenburg presupunea că acuzații vorbeau astfel sub influența unor preparate medicale, precum și prin utilizarea împotriva lor a hipnozei și a

sugestiei. Unii autori occidentali credeau că se acționa prin metode ideologice și psihologice. „Dar principalul instrument de influențare a majorității celor implicați în proces îl constituiau tortura și maltratarea“, considera istoricul rus Roy Medvedev. În plus, continua el, „unora li se promitea nu doar că vor rămâne în viață, ci chiar că vor fi parțial liberi, că vor fi trimiși într-o muncă de partid, de stat sau economică în zone din Siberia și Extremul Orient“.¹ Istoricul francez André Fontaine scria la rândul lui: „După asasinarea la Leningrad, la 1 decembrie 1934, — după toate aparențele la ordinul lui Stalin însuși — a unuia dintre principalii colaboratori ai dictatorului, Serghei Kirov, epurarea (Cistka) se va transforma în teroare. Vor fi montate imense procese, în cursul cărora acuzații — pregătiți prin metode *psihologice* deosebit de eficace — mărturiseau, rostogolindu-se în mocirlă, asemenea personajelor lui Dostoievski, crime de necrezut. Unul după altul, părinții comunismului rus vor fi trimiși la moarte“.

La sfârșitul anilor '40, când fenomenul a fost extins și asupra noilor țări de democrație populară, în Occident a început să se vorbească despre „serul adevărului“, despre „pilule de mărturisire“, despre „droguri de vinovăție“, care le-ar fi fost injectate acuzaților pentru a-i determina să confirme orice crimă pe care ar fi imaginat-o anchetatorii.³ Medicul francez Jean Delay nu ezita să se gândească la faptul că inculpaților li s-ar fi putut face chiar o operație a creierului: „Operația făcută nu în scopuri medicale, ci politice, ar face ca rezistența adversarilor ireductibili să fie înfrântă și ca ei să fie transformați în elemente conformiste“⁴. Problema nu a fost pe deplin elucidată nici astăzi, deși este aproape cert faptul că torturile psihice au prevalat asupra celor fizice și, prin măcinarea nervilor celor anchetați, aceștia ajungeau să semneze orice fel de declarații, pe care le confirmau ulterior în fața tribunalului, de teama ca nu cumva torturile să fie repuse în aplicare.

Dar, după cum arăta Ion Rațiu, regimul comunist considera absolut suficient un asemenea tip de proces pentru a-și legitima toate acuzațiile aduse oponentilor săi: „Astfel, se are multă grijă ca, *formal*, sentința să fie pronunțată doar după un proces lung și detaliat. Faptul că presa lumii libere nu este acceptată nu are nici o importanță. *Procesul nu este pus în scenă pentru beneficiul lumii libere*. Obiectivele sale primare sunt de a distruge posibilitatea creării oricărui mit în jurul celor ce trebuie eliminați din societate. Sub nici un chip ei nu trebuie să devină martiri. Ei au mărturisit. Li s-a oferit un proces onorabil. Au fost condamnați. Tribunalul a arătat clemență, dar în vederea vinei sale el trebuie eliminat. Poporul mărșăluiește victorios spre construcția noii societăți. El nu se poate opri pentru a mai arunca o a doua privire acestui sârman ticălos. El a văzut adevărul prea târziu. Asta este ceea ce guvernul comunist vrea să fie crezut de către oameni.“⁵

O sugestivă ilustrare a acestor idei găsim în celebra biografie oficială a lui Stalin: „Victoriile socialismului, repurtate de partid, i-au făcut pe dușmanii poporului să turbeze și mai mult. În 1937 au fost descoperite noi date asupra monștrilor din banda troțkisto-buharinistă de spioni, sabotori și asasini în slujba serviciilor de spionaj ale statelor capitaliste. Procesele au arătat că aceste lepădături ale omenirii au urzit un complot

împotriva lui Lenin, pe care intenționau să-l aresteze, împotriva partidului, împotriva Statului Sovietic, chiar din primele zile ale Revoluției din Octombrie. Executând voința stăpânilor lor imperialiști, ei și-au pus ca scop să distrugă partidul și Statul Sovietic, să submineze apărarea țării, să înlesnească intervenția străină, să pregătească înfrângerea Armatei Roșii, dezmembrarea U.R.S.S., transformarea ei într-o colonie a imperialismului, restaurarea robiei capitaliste în U.R.S.S. Partidul și Puterea Sovietică au zdrobit viesparele dușmanilor poporului. În raportul său „Despre lipsurile în munca de partid”, ținut la plenara Comitetului Central din martie 1937, Stalin trasează un program precis de întărire a organelor de partid și sovietice, un program de măsuri în vederea ascuțirii vigilenței politice, și lansează lozincă: „Să ne însușim bolșevismul”. Stalin a înarmat partidul pentru lupta împotriva dușmanilor poporului, l-a învățat să smulgă masca de pe fața lor.

Tribunalul sovietic a dezvăluit crimele monștrilor troțkisto-buhariști și i-a condamnat la moarte prin împușcare. Poporul sovietic a aprobat nimicirea bandei troțkisto-buhariniste și a trecut la treburile curente — la pregătirea alegerilor pentru Sovietul Suprem al U.R.S.S.⁴⁶

Un asemenea proces, care făcea *tabula rasa* din prestigioasa tradiție judiciară românească, a fost judecat de Tribunalul Militar din Timișoara în zilele de 21—25 iunie 1949. Cei 12 inculpați erau conducători sau membri ai unor grupuri de partizani anticomuniști refugiați în munții și pădurile Banatului, de unde intenționau să continue rezistența armată până la o eventuală eliberare a țării noastre de sub ocupația sovietică cu ajutorul statelor democratice din Occident.

Mișcarea partizanilor anticomuniști din munții României a constituit un caz aproape unic în Europa de răsărit supusă sovietizării forțate. Grupuri special instruite, conduse de ofițeri de elită, au fost înființate imediat după 23 august 1944, în speranța prevenirii unei ocupații îndelungate a țării. După instalarea prin forță a guvernului procomunist Petru Groza la 6 martie 1945, mișcarea a început să ia amploare, atât cantitativ cât și calitativ, prin ralierea ofițerilor cuprinși în listele celor excluși din armată pentru că erau ostili noului regim. În 1946, la intervenția regelui Mihai grupurile de rezistență de pe întreg cuprinsul țării au fost incluse în Mișcarea Națională de Rezistență, sub conducerea generalului Aurel Aldea, aflat în anturajul Palatului Regal. La 7 noiembrie 1946, Partidul Național Țărănesc își întemeia propriul Cerc Militar Profesional, condus de vicepreședintele partidului, Ion Mihalache, cu destinația de a coordona activitatea lor la nivel național. Dar după interzicerea partidului, în iulie 1947, mișcările s-au desfășurat separat, activând răzleț în Banat, în Făgăraș, în Bucegi, în Bucovina etc. Deși nu au beneficiat de aproape nici un sprijin occidental efectiv, ele au rezistat asalturilor Securității până în anii 1956—1958 când ultimii luptători au capitulat. Demoralizarea lor a devenit generală în momentul înăbușirii revoluției ungare din noiembrie 1956 de către tancurile sovietice, fără ca țările occidentale să schițeze măcar un gest de bunăvoință. Astfel se încheia eroica și sângeroasa pagină scrisă în istoria țării de luptătorii din Carpați.

Grupul celor 12 acuzați din procesul de la Timișoara era primul grup important capturat de autoritățile comuniste. Ei își începuseră activitatea în 1948, iar în februarie-martie 1949, Securitatea, mobilizând efective

numeroase și scotocind munte după munte, a reușit să-i captureze. Anchetarea lor s-a prelungit până în iunie 1949, când procesul a putut fi instrumentat.

În actul de acuzare (referatul introductiv), care a fost întocmit de locotenent-colonelul magistrat Simion Stănescu, procurorul șef al Tribunalului Militar Timișoara, erau nominalizați următorii acuzați: „Spiru Blănaru, născut în com. Grăești-Tecuci, avocat; Domoșneanu Petre, născut în com. Iablanița-Severin, comandor aviator în retragere; Vernichescu Aurel, născut în com. Vârciorova-Severin, fost arendaș de moșie, în trecut condamnat pentru deținere ilegală de arme; Tănase Ion, născut în com. Bratovăești-Dolj, funcționar particular; Popovici Gheorghe, născut în com. Sângeorgiu-Timiș Torontal, comerciant de blănuri, fost condamnat pentru deținere ilegală de arme; Ungureanu Teodor, născut în com. Petricani-Neamț, comerciant; Smultea Gheorghe, din com. Teregova-Severin, chiabur; Pușchiță Petru zis Liber, din com. Domașnea-Severin, chiabur; Ghimboase Nicolae zis Micluc din com. Teregova-Severin, chiabur; Pușchiță Petre zis Mutașcu din com. Domașnea-Severin, comerciant, condamnat pentru sabotaj economic; Marițescu Romulus zis Fert din com. Teregova-Severin, chiabur, condamnat pentru port ilegal de armă, și Luminosu Gheorghe, născut în com. Fădimac-Severin, cârciumar. Toți acuzații sunt arestați.”⁴⁷

Capetele de acuzare enumerate împotriva lor erau:

„I. Acuzații au pus bazele unei organizații subversive-teroriste, înarmând pe membrii lor (*sic!*), instruindu-i în mânăuirea armelor și făcându-le o educație în spirit fascist.

II. Au creat și întreținut o stare de spirit dăunătoare muncii și vieții liniștite a populației locale, prin lansarea de zvonuri alarmiste despre numărul și armamentul bandelor lor, despre apropiata izbucnire a războiului, precum și prin jefuirea și amenințarea populației civile și răspândirea de manifeste cu caracter șovin, rasist și de îndemn la rebeliune.

III. Au pregătit și executat acte teroriste ca: schingiuiuri, asasinate și atacuri înarmate, etc.

IV. Acuzații au încercat să pregătească rebeliunea armată cu scopul de a doborî regimul de democrație populară și a restaura regimul de asupraire burghezo-moșierească.”⁴⁸

În continuare, în actul de acuzare se mai preciza: „Acuzații au pregătit și executat aceste acțiuni criminale și datorită ațățărilor și calomniilor împotriva U.R.S.S. și a țărilor cu democrație populară, datorită instigărilor la război care abundă în emisiunile de radio ale țărilor imperialiste, îndeosebi cele din U.S.A. și Anglia.”⁴⁹ Procurorul nu uita să specifice și faptul că Spiru Blănaru a fost legionar, la fel ca și Domoșneanu, că Tănase a fost cuzist și apoi membru al P.N.Ț., această ultimă postură fiind împărtășită și de Vernichescu și Ghimboase.

Spiru Blănaru este cel care a pus bazele unui grup de rezistență în munții din jurul localității Teregova din județul Severin. Alt grup a fost condus de Vernichescu, Tănase, Ungureanu și Popovici, acționând în regiunea dintre Arad și Timișoara. Aceștia au răspândit manifeste și au conceput acțiuni de ocupare a unor instituții publice. Al treilea grup, tot în apropiere de Teregova, a fost condus de locotenent-colonelul în retra-

gere Ion Uță, Marițescu, Pușchiță-Mutașcu etc. Toate aceste grupuri fuseseră formate în anul 1948. Alte grupuri mai mici erau conduse de Domoșneanu și de Gheorghe Ionescu din Teregova, fost membru al P.N.L. Cu timpul, aceste grupuri au colaborat între ele în lupta comună pe care o purtau, iar unele au ajuns mai târziu să fuzioneze.

Actul de acuzare preciza faptul că, pentru a-și asigura conspirativitatea, membrii grupurilor depuneau un jurământ de credință. Ei erau înarmați cu mitraliere germane, precum și cu pistoale și alte arme, pe care reușiseră să și le procure prin cele mai diferite modalități. Erau ținute în mod constant ședințe, iar pentru cunoașterea și utilizarea armamentului se organizau exerciții de tragere la țintă. Ei trăiau permanent în ascunzișurile din munții aflați în jurul localității Teregova. Procurorul avea grijă să precizeze că „bandele” erau „foarte reduse ca număr, izolate și urâte de populația muncitoare a satelor.”¹⁰ Membrii lor răspândeau zvonuri despre numărul și armamentul lor, ca și despre izbucnirea apropiată a unui război între puterile occidentale și U.R.S.S. Se preciza și faptul că „acuzatii terorizau nu numai populația civilă, dar încercau să intimideze și autoritățile.”¹¹ Este însă bine cunoscut că, în realitate, ei doreau să se răfuiască numai cu autoritățile și că, dimpotrivă, relațiile lor cu populația satelor din preajmă erau relativ bune, primind de la aceasta hrană și ajutor. Iar prin manifestele pe care le împrăștiu „instigau populația la rebeliune.”¹²

Grupul condus de Ion Uță l-a executat cu cruzime pe Lazăr Cernescu, „activist de frunte al organizației de partid din com. Domașnea”¹³, devenit celebru erou comunist ulterior glorificat și în poemul *Lazăr de la Rusca* de Dan Deșliu. Grupul lui Blănaru l-a ucis pe muncitorul ceferist Cornel Novac din Teregova, apoi i-a răpit și i-a ucis pe țărani Mihai Cherciu și Gheorghe Munteanu, ambii înscrși în P.M.R. În momentul descoperirii sale de către organele Securității, grupul lui Uță a refuzat să se predea și a deschis focul împotriva lor. În schimbul de focuri care a urmat, Uță a fost ucis. La fel a procedat și grupul lui Blănaru, care i-a rănit pe sublocotenentul Vasile Airoaei și pe caporalii Ion Nedelcu și Spiridon Coman, dintre cadrele Securității.

Scopul lor principal era de a răsturna regimul comunist și de a crea condițiile prielnice reușitei acțiunii și posibilității de a fi ajutați de către puterile occidentale. În planurile lor de operație erau prevăzute expres aceste lucruri. Uță spera ca „dezlănțuirea primelor operații” să pornească prin următoarele metode: „Hărțuiala, guerila, operații de război civil.”¹⁴ În luna martie 1949, ei preconizau să ocupe prin forță instituțiile publice din cele mai importante orașe bănățene: Timișoara, Arad, Caransebeș, Lugoj și Reșița.

Interogatoriile celor 12 acuzați, desfășurate toate în ziua de 22 iunie 1949, departe de a edifica asupra adevăratei situații, produc nedumerire asupra cercetărilor de peste timp ai stenogramelor puse în circulație de autorități numai pentru uzul intern al salariaților și ostașilor încorporați în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, la fel cum au produs aceeași senzație, cu siguranță, și asupra contemporanilor. Maniera de desfășurare a interogatoriilor, ca și modalitatea de consemnare a lor în scris, sunt definitorii pentru un proces stalinist de tip clasic. Două mostre

sunt, probabil, grăitoare, în acest sens. Mai întâi, un extras din interogatoriul lui Spiru Blănaru:

„PREȘEDINTELE: Ce dispozițiuni ai primit?

ACUZATUL: În a doua jumătate a lunii august 1948 am fost chemat prin legionarul Martin Moater să organizez echipe de șoc, formate din trei legionari dintre care un șef, să fie înarmate și să fim pregătiți pentru că probabil până la 15 sau 20 septembrie va izbucni un război între anglo-americani și Uniunea Sovietică. Dacă nu va izbucni războiul, să organizez grupe legionare în munți.¹⁵

Interogatoriul luat lui Tănase:

„PREȘEDINTELE: Ce conținut aveau manifestele?

ACUZATUL: Ca să provoace ura cetățenilor contra regimului.

PREȘEDINTELE: S-a hotărât o dată pentru definitivă declanșare a acțiunii complotiste?

ACUZATUL: S-a hotărât data de 18—19 martie 1949, ca dată definitivă a declanșării acțiunii complotiste.¹⁶

Astfel erau „lăsați“ acuzații să-și susțină apărarea! În același timp, ziarul oficial al C.C. al P.M.R., „Scânteia“, publica un fulminant articol de fond intitulat sugestiv *Să strivim năpărcile!*, în care limbajul specific stalinismului era ridicat la nivel de artă: „Cu inimile clocotind de ură, de revoltă, urmăresc oamenii muncii dezbaterile procesului de la Timișoara, unde se judecă banda subversivă-teroristă de trădători și de ucigași. Iată acuzații: speculanți, chiaburi, arendași expropriați, ofițeri deblocați, legionari, foști membri ai P.N.Ț., cârciumari. Sunt reprezentanți ai claselor exploatoare pe care lupta poporului muncitor le-a alungat pentru totdeauna de la putere și le dă lovituri din zi în zi mai grele. Turbați de furie că nu mai pot exploata și jefui pe cei ce muncesc, înnebuniți (*sic!*) de ura ce le-o provoacă marile succese ale poporului muncitor în lupta sa pentru o viață mai bună, fără exploatare, ei caută să lovească tâlhărește în cuceririle democratice ale poporului, în munca, avutul și viața celor mulți.“¹⁷ În continuare, ziarul folosea cele mai năstrușnice etichetări la adresa inculpaților, scoase tot din cuprinzătorul arsenal stalinist. Câteva exemple: „acești ticăloși înnebuniți de lăcomie și ură“, „o mână de bandiți“, „un pumn de tâlhari“, „această bandă nenorocită de tâlhari urâți de popor“, „ascunși ca fiarele în bârlogurile munților“, „puțini, slabi, disprețuiți și urâți de popor“, „dușmanii poporului“ etc.¹⁸ Activitatea lor, se pretindea, a stârnit fireasca reacție a poporului: „De pretutindeni, din orașe și sate, se ridică în numele vieții, al libertății și al dreptății, asemenea unui val uriaș, glasul clocotitor de mânie al oamenilor muncii, cerând PEDEAPSA CU MOARTEA pentru ucigașii fraților lor de luptă, pentru bandiții care, aflați în slujba imperialiștilor, au cutezat să ridice mâna lor de ucigași împotriva oamenilor muncii și a organelor Statului.“¹⁹

Iar în finalul articolului se făcea un patetic apel la vigilență, adresat tuturor cetățenilor țării, cu amenințările de rigoare: „Nu poate fi om al muncii căruia să nu-i fiarbă sufletul de ură în fața ticăloșiei, a trădării, a crimelor săvârșite de acești reprezentanți tipici ai claselor exploatoare, care tocmai pentru că sunt înfrânte, deznădăjduite, dar electrizate de apelul la trădare și crimă a (*sic!*) posturilor de radio imperialiste, recurg la asemenea acte disperate. Iată de ce vigilența și ura de moarte împotriva

dușmanului de clasă trebuie să devină PRIMA DATORIE PATRIOTICĂ A FIECĂRUI COMUNIST, A FIECĂRUI OM AL MUNCII. Să educăm masele cele mai largi ale poporului muncitor în spiritul vigilenței de clasă, să fim mereu cu ochii în patru, preîntâmpinând și zădărniciind uneltirile mârșave ale exploatatorilor. Să combatem fără cruțare orice manifestare a lipsei de vigilență, boala idioată a nepăsării. Să facem ca fiecare om care-și iubește țara, căruia îi e dragă pacea, liniștea familiei sale, libertatea, independența națională, să se transforme într-un dușman neîmpăcat al zvonurilor războinice răspândite de unelte trădătoare ale imperialiștilor. Să sprijinim din toate puterile autoritățile de Stat, ajutându-le să descopere sau să zdrobească pe dușmanii Patriei. SĂ TREMURE ÎN FAȚA MÂNIEI POPORULUI, a forței Statului de democrație populară, acei ce cugetă măcar la asemenea fapte ticăloase, care se fac complicitii și gazdele bandiților. Să știe că orice ticălos ce încearcă măcar să ridice mâna asupra poporului, este strivit de forța de neînvins a poporului muncitor. Să stărpim de pe fața pământului bestiile care încearcă să stea în calea mersului înainte, spre fericire, spre socialism! SĂ STRIVIM NĂPÂRCILE!²⁰

În acest moment acuzații puteau fi deja edificați asupra faptului că soarta lor era pecetluită. Aceeași concluzie o puteau trage și asistând la interogatoriile luate martorilor de la proces, dintre care marea majoritate erau tot foști membri ai grupurilor de partizani, iar în acel moment erau arestați și supuși aceluiași proceduri ca și acuzații aflați în boxă. Este vorba despre Miloș Gavrila, Pușchiță Vichente, Horeanu Constantin, Vatrațiu Andrei, Mihalcovici Pavel etc.

Tot din interogatoriile martorilor reies nume de conducători și membri ai grupurilor, care nu fuseseră pomeniți în actul de acuzare, fiind probabil uciși sau încă de negăsit pentru autorități, cu scopul de a nu lăsa impresia că grupurile ar fi fost prea numeroase. Astfel de nume răzbat din depozițiile martorilor. Aflăm, prin acest mijloc, despre alți componenți ai mișcării: Petru Duicu, Voica, Ghiță Urdăreanu, Anculea, Mihai Moater, Iancu Baderca, Dumitru Mutașcu zis Fus, Mircea Vlădescu, Pantelimon Erimescu, Gheorghe Cristescu, Nistor etc.

Un caz curios s-a petrecut în clipa audierii depoziției martorului Bădescu Meilă din Luncavița. Acesta povestea cum, mergând la o vânătoare de iepuri, a fost capturat de un grup condus de Pușchiță-Mutașcu. Cu acest prilej, a avut loc următorul dialog:

„PREȘEDINTELE: Mutașcu, vezi că ai mințit? Ai spus că tu nu l-ai legat.

ACUZATUL MUTAȘCU: Nu-mi aduc aminte exact. Se poate.”²¹

Dar, recitind interogatoriul luat cu o zi înainte lui Pușchiță-Mutașcu, nu întâlnim niciunde o asemenea afirmație. Spre edificare, reproducem întregul pasaj referitor la episodul capturării lui Meilă Bădescu:

„PREȘEDINTELE: Pe țăranul muncitor Bădescu Măilă (*sic!*) îl cunoști?

ACUZATUL (Pușchiță-Mutașcu, n.n.): Da.

PREȘEDINTELE: Nu știi că era fruntaș democrat acolo în comună?

ACUZATUL: Am auzit de el, dar nu l-am cunoscut.

PREȘEDINTELE: Recunoști că împreună cu alți membri ai bandei l-ați (*sic!*) răpit pe acesta?

ACUZATUL: Da.

PREȘEDINTELE: Să trecem la altă chestiune.⁴²²

În ciuda tuturor acestor inadvertențe, procurorul a afirmat triumfător: „Sunt atâtea probe evidente la dosar din care reiese vinovăția acuzaților, încât noi renunțăm la ceilalți martori.”⁴²³

La interogatorii, acuzații au recunoscut, firește cu asentimentul anchetatorilor, un fapt real, și anume acela că voiau să obțină răsturnarea regimului comunist și de ocupație sovietică. În această privință, există numeroase recunoașteri consemnate astfel în „stenograma” procesului, redactată de autorități:

*

„Blănaru recunoaște că el a organizat banda subversivă teroristă de sub conducerea sa în scopul răsturnării prin violență a regimului de democrație populară și că în întreaga ei acțiune criminală banda conta pe izbucnirea unui război între anglo-americani și Uniunea Sovietică.”⁴²⁴

*

„PREȘEDINTELE: Și scopul final al acțiunii care era?

ACUZATUL (Vernichescu, n.n.): Răsturnarea regimului și constituirea unui regim capitalist.”⁴²⁵

*

„PREȘEDINTELE: Care era scopul final al constituirii acestei organizații, ce urmăreați dvs.?

ACUZATUL (Ungureanu, n.n.): Schimbarea guvernului și înlocuirea lui.”⁴²⁶

*

„PREȘEDINTELE: Care era scopul urmărit de organizația aceasta subversivă?

ACUZATUL (Popovici, n.n.): Noi am vrut să facem acte de sabotaj și de teroare.

PREȘEDINTELE: Împotriva cui?

ACUZATUL: Împotriva Statului, împotriva actualului regim.”⁴²⁷

*

„PREȘEDINTELE: D-ta știi ce scop urmărește această organizație teroristă?

ACUZATUL (Pușchiță-Mutașcu, n.n.): Da. Răsturnarea regimului.

PREȘEDINTELE: Ce motive te-au determinat pe d-ta să intri în această organizație teroristă?

ACUZATUL: Făceam comerț și nu mi-a convenit regimul.”⁴²⁸

*

„PREȘEDINTELE: Care era scopul urmărit de banda aceasta teroristă condusă de dvs.?

ACUZATUL: (Tănase, n.n.): Răsturnarea regimului actual.”⁴²⁹

*

Dacă ziua de 21 iunie a marcat prezentarea actului de acuzare, cea de 22 iunie luarea interogatoriilor tuturor celor 12 acuzați, iar cea de 23 iunie audierea depozițiilor martorilor, în 24 iunie procesul a continuat, metodic, cu citirea rechizitoriilor a doi procurori, cuvântul apărării și ultimul cuvânt al acuzaților. Rechizitoriul procurorului locote-

nent-colonel Nicolae Constantinescu, reluând aproape nemodificat actul de acuzare, plus „revelațiile senzaționale“ ale dezbaterilor de până atunci, începea astfel:

„Domnule Președinte, domnilor judecători,

De două zile asistăm la judecarea acestor acuzați. Ei sunt vinovați de crime, care, prin cruzimea lor, prin primejdia socială, prin scopul urmărit ne arată încă o dată, că în perioada de trecere de la lumea veche și nedreaptă la o lume nouă, a libertății, prosperității și păcii, lupta între ce e vechi și trebuie să dispară și ceea ce e nou și prinde viață puternică, nu scade, ci se întetășe.⁴³⁰ Aceasta era exact lozinca inventată de Stalin, conform căreia „lupta de clasă se ascute pe măsură ce înaintăm spre comunism.“ Surprinde, totuși, formula de adresare către instanță, știut fiind faptul că în acei ani termenul „domn“ era practic pus la index. Acesta a fost, de altfel, ultimul proces important înainte de 1989 când procurorii și avocații s-au mai adresat completului de judecată cu apelativele „domnule“ și „domnilor“.

Pentru procurorul Constantinescu, acuzații erau într-un fel îndreptățiți să comită crimele grave de care se recunoscuseră a fi vinovați, deoarece ei prin definiție nu erau altceva decât „reprezentanți ai claselor exploatare, elemente din rândurile chiaburimii, foști legionari și membri ai P.N.T.“⁴³¹ Crimele comise de ei erau „justificate“ prin faptul că „amintesc ferocitatea fiarei fasciste și a reacțiunii burghezo-moșierești, a dușmanilor poporului, ai păcii, libertății și prosperității popoarelor.“⁴³² Și lozincile continuau în același mod în privința „compoziției sociale“ a acuzaților și a „urei“ lor împotriva „regimului nostru de democrație populară.“⁴³³

Trecând imediat la „complicii“ partizanilor, procurorul nu omitea să precizeze: „Ei căutau aderenți și printre anumite elemente șovine titoiste, din rândurile populației sârbești din Banat. Astfel, acuzatul Popovici Gheorghe, unul din elementele de căpetenie ale acestei organizații subversive, primește delegație scrisă de la Tănase Ion de a organiza asemenea elemente.“⁴³⁴ Rezultă de aici faptul că și în părțile Banatului locuite de sârbi a fost organizată o rezistență asemănătoare cu cea prezentată aici, apărută în condițiile declanșării puternicei rupturi dintre conducătorul comunist iugoslav Josip Broz Tito și dictatorul lumii comuniste, Stalin. Aflată sub ocupație sovietică și cu un regim în totalitate aservit Kremlinului, România, la fel ca toate celelalte state comunizate, a condamnat în termeni de o mare violență „schisma“ titoistă, iar relațiile tradițional amicale dintre cele două țări au fost puternic prejudiciate. În aceste condiții, populația sârbească din Banat, la fel ca și cea germană și o mare parte a celei românești, a fost supusă unor represii aproape inimaginabile astăzi.

Și rechizitoriul continua în același stil: „Amenințări, agresiuni, jafuri, toate acestea nu ajung. Bandiții încearcă să terorizeze țărănimea muncitoare, pe fruntașii democrați din sate, prin asasinare, prin răpiri la drumul mare, urmate de omoruri, prin pânde în dosul arborilor, de unde trag în victime — cetățenii pașnici, care înțeleg să-și facă din plin

datoria față de poporul muncitor și de Patria noastră liberă și independentă, Republica Populară Română.⁴³⁵

Trecând mai departe la înșiruirea crimelor comise de partizani, procurorul Constantinescu făcea referire și la fapte despre care nu s-a pomenit nimic în actul de acuzare sau la interogatorii: „Banditul Uță Ion pierde încrederea în doi din membrii bandei și anume în Gladin Modest și Bocletaru Petre și dă dispozițiuni ca aceștia să fie asasinați, unui grup de bandiți, între care se găsea și Pușchiță Petre zis Mutașcu, crimă pe care aceștia o săvârșesc la locul numit Valea Cățelei, situat la 12 kilometri de Mehadia.⁴³⁶

Referindu-se în continuare la capturarea acuzaților, procurorul dădea, printre rânduri, și detalii involuntare despre puterea grupului și despre faptul că era aprovizionat de populația din zonă: „În primul moment, teroriștii se retrag spre pădure, însă la instigarea lui Ghimboase Nicolae de a ataca organele autorității de Stat, Blănaru și Ionescu Gh. au dat ordin să se ocupe poziții și să se tragă asupra soldaților. Blănaru a luat conducerea bandei, aranjând membrii în dispozitiv, între care Ghimboase Nicolae, Smultea Gheorghe, Pușchiță Petre zis Liber, Petre Anculia, toți înarmați. Tot la ordinul lui Blănaru s-a deschis foc asupra organelor autorității de Stat, el însuși trăgând cu o mitralieră. Au fost arestați atunci acuzații Ghimboase Nicolae și Smultea Gheorghe. Au căzut morți Petre Anculia și Urdăreanu Gheorghe. (Despre ceilalți nu se pomeneste nimic, n.n.). Din partea autorității de Stat au fost răniți grav: Airoaei Vasile, Nedelcu și Coman Simion. Apoi teroriștii s-au retras și au hotărât să se împartă în grupuri mai mici. Blănaru a rămas cu un grup sub conducerea lui. În seara de 10 martie 1949, când a coborât la adăpostul *din apropierea comunei Feneș, de unde se aprovizionea* (subl. n.), a fost descoperit de organele de Stat și somat să se predea. Totuși nici de data aceasta nu s-a predat și a tras toată încărcătura pistolului său, a încercat apoi să tragă cu un pistol mitralieră care însă n-a luat foc și în sfârșit a aruncat o grenadă care nu a explodat. După aceea a fost prins și arestat. Acuzatul Marițescu, fugind singur, a reușit să scape. După 2 săptămâni a fost și el arestat.⁴³⁷

Se observă de aici destul de clar că rezistența opusă de partizani numeroaselor trupe de armată și Securitate concentrate împotriva lor a fost deosebit de tenace. În acțiunile lor a cântărit mult și sprijinul remarcabil primit de la populația locală a satelor bănățene (unde lotria, de altfel, are o îndelungată tradiție), populație care era îngrozită de spectrul colectivizării, ce se profila tot mai amenințător. Starea de spirit în rândurile populației bănățene era cu desăvârșire ostilă regimului proaspăt instalat la putere, cu sprijin extern. Nu rare au fost cazurile în acei ani când pe străzile sau în uzinele Timișoarei, Aradului, Reșiței, erau scrise lozinci cerând răsturnarea regimului comunist și plecarea trupelor sovietice din România. Populația rurală nu nutrea convingeri diferite. La Teregova, de exemplu, care a fost și cel mai important centru al rezistenței, se mai păstrează și acum o Biblie străpunsă de gloanțele securiștilor în timpul cumplitelor lupte purtate împotriva partizanilor. Dar, ca o recunoaștere implicită a ostilității lor fundamentale față de comunism, locuitorii așezărilor din Culoarul Timiș—Cerna (Cornereva,

Teregova, Prigor, Iablanița, Slatina Timiș etc.) au fost scutiți de etapa colectivizării forțate, într-o țară în care acest proces cuprinsese peste 98% din totalul suprafețelor arabile!³⁸

Bineînțeles, procurorul a mai menționat în rechizitoriul său și următorul aspect: „La aceasta s-a adăugat și propaganda de instigare a posturilor de radio-emisiune anglo-americane împotriva U.R.S.S. și a țărilor de democrație populară, dar mai ales propaganda de instigare la un nou război imperialist.”³⁹ Se mai preciza că acuzații care nu fuseseră capturați odată cu grupul lui Blănaru puseseră la cale chiar o „lovitură de stat, plănuită pentru luna martie 1949.” Între aceștia se numărau membrii grupurilor lui Tănase și Vernichescu. Finalul a fost însă apoteotic pentru autorități: „Însă vigilența aparatului de Stat, pus în slujba clasei muncitoare și a întregului popor, înăbușă la timp orice încercare de a produce dezordine.”⁴⁰

Iar finalul rechizitoriului procurorului Constantinescu arăta astfel: „Pentru parchetul Republicii Populare Române constituie o mândrie a demasca pe acești complotiști, schingiuitori și asasini, de a cere justiției să li se aplice pedeapsa cea mai gravă. Iar pentru justiția noastră populară, pentru d-voastră domnule președinte și domnilor judecători, prilejul de a judeca și condamna pe acuzații vinovați de complot împotriva Republicii Populare Române, de schingiuiți și asasinate, de constituire în bande teroriste înarmate de tip fascist și paramilitare, constituie de asemeni o mândrie, pentru că prin sentința ce veți hotărî veți da satisfacție populației muncitoare din această regiune a țării și întregului popor muncitor din țara noastră, aplicând celor ce au uneltit cu arma în mână împotriva poporului și a Statutului său popular, maximum de pedeapsă.”⁴¹

În ce măsură a convins procurorul Constantinescu pe judecătorii timișoreni? Cert este că rechizitoriul său n-a fost considerat că a acoperit în suficientă măsură solicitările parchetului. A urmat un al doilea rechizitoriu, pronunțat de locotenent-colonelul magistrat Simion Stănescu, mai scurt decât primul, dar folosind în exprimare exact același limbaj stalinist:

„Domnule președinte, domnilor judecători,

Faptele criminale săvârșite de acești odioși acuzați au fost dezvăluite în timpul dezbaterilor prin recunoașterile acuzaților și depozițiile impresionante făcute de martori, țărani muncitori, din satele în care asasinii și complotiștii și-au executat crimele lor, încercând să-i sperie și să-i abată din drumul lor de muncă și luptă pentru o viață mai bună, pentru întărirea regimului nostru popular și democratic.”⁴² Concluzia cea mai gravă a rechizitoriului era subliniată astfel: „Aceste omoruri, aceste crime ordinare, această teroare dezlănțuită asupra cetățenilor pașnici, avea (*sic!*) ca scop răsturnarea regimului de democrație populară.”⁴³ În concluzie, procurorul Stănescu solicita Tribunalului Militar condamnarea la pedeapsa capitală a tuturor acuzaților, cu o singură excepție: „În numele tuturor oamenilor cinstiți din țara noastră, în numele întregului popor muncitor, Parchetul Militar, reprezentant al acestuia, vă cere să condamnați pe fiecare după faptele sale.

Cerem condamnarea la moarte a următorilor acuzați:

Spiru Blănu, Domoșneanu Petre, Vernichescu Aurel, Tănase Ion, Popovici Gheorghe, Ungureanu Teodor, Smultea Gheorghe, Pușchiță Petre zis Liber, Ghimboase Nicolae, Pușchiță Petre zis Mutașcu, Marîtescu Romulus, iar lui Luminos Gheorghe să-i aplicați maximum de pedeapsă prevăzută în articolul 209 partea III-a C.P.⁴⁴

În continuare, cuvântul a fost dat apărării. Apărarea a fost, teoretic, asigurată de membri ai Colegiului Avocaților din Timișoara, numiți din oficiu. Despre modul în care ei și-au făcut datoria, sau au fost lăsați să și-o facă, se poate observa ușor din câteva exemple:

„După ce arată că procesul pune în discuție infracțiunile cele mai grave pe care le prevăd legile Republicii Populare Române, avocatul Ghimicescu arată că acuzațiile imputate lui Spiru Blănu sunt în afară de dubiu, fiind recunoscute și de inculpat, menționând că poate exista oarecare discuție în drept asupra încadrării juridice, în sensul că o parte din infracțiuni sunt aspecte implicate în legea 16/949 (...).

Trecând la celălalt acuzat pe care îl asistă, avocatul Ghimicescu arată că Vernichescu Aurel a recunoscut de asemenea starea de fapt a acuzațiilor ce i se aduc, observațiile în drept ale avocatului fiind asemănătoare celor făcute în cazul lui Spiru Blănu.⁴⁵

„Avocatul Stoian Liviu, asistând pe Ghimboase Nicolae, arată că acuzatul este vinovat de faptele ce i se impută, dar el nu a fost decât un simplu membru al bandei. De asemeni, avocatul subliniază că numitul și-a recunoscut de la început faptele comise.⁴⁶

„Ultimul reprezentant al apărării este av. Popovici Borislav, care asistă pe acuzatul Luminos Gheorghe. D-sa analizează faptele lui Luminos și arată că acestuia i se cuvine o pedeapsă mai puțin aspră decât celorlalți, deoarece și delictele săvârșite de acest acuzat nu sunt la fel de grave ca crimele celorlalți acuzați din boxă.

La sfârșit, av. Popovici Borislav ține să sublinieze faptul că apărarea a avut toate posibilitățile și înlesnirile pentru a-și putea face datoria. Avocatul arată că, cu totul altfel se petrec lucrurile în Apus, unde tribunalele judecă pe acei care luptă pentru progres, iar avocații sunt puși în imposibilitate de a le lua apărarea.⁴⁷

Relatând despre ultimul cuvânt al acuzaților, „Scânteia” menționează următoarele: „Președintele întreabă apoi pe fiecare dintre acuzați, dacă în afară de apărarea dezvoltată de avocați, mai au ceva de spus în apărarea lor.

Covârșiți sub povara probelor zdrobitoare aduse de acuzare, a depunziilor martorilor și chiar a recunoașterilor proprii, acuzații au încercat o ultimă viclenie.

Cei mai mulți — ca fiorosul legionar Blănu, ca cinicul Smultea, ca odiosul asasin Pușchiță-Mutașcu sau ca Domosneanu Petre — încearcă să pară pocăiți și imploră mîeros Tribunalului să aibă în vedere „pocăința” lor.

Tănase Ioan a arătat că a fost „indus în eroare de zvonurile și de știrile atățătoare emise de posturile de radio Londra și Vocea Americii”.

Sala întreagă privește cu mânie și cu un profund dezgust la acești perfizi dușmani de moarte ai poporului nostru muncitor.⁴⁸

Iar „Scân-teia“ de a doua zi publica *Sentința în procesul bandei subversive-teroriste*, pe care o reproducem în întregime mai jos:

„Tribunalul Militar din Timișoara, deliberând în secret, în unanimitate de voturi a găsit vinovați pe Spiru Blănaru, Domoșneanu Petre, Vernichescu Aurel, Tănase Ion, Popovici Gheorghe, Ungureanu Teodor, Smultea Gheorghe, Pușchiță Petre zis Liber, Pușchiță Petre zis Mutașcu, Ghimboase Nicolae zis Micluț, Marițescu Romulus și Luminosu Gheorghe, pentru faptele prevăzute în ordonanța de trimitere în judecată și în consecință în numele legii hotărăște:

Spiru Blănaru, CONDAMNAT LA MOARTE prin împușcare și confiscarea averii.

Domoșneanu Petre, CONDAMNAT LA MOARTE prin împușcare și confiscarea averii.

Vernichescu Aurel, condamnat la muncă silnică pe viață, confiscarea averii și 5 000 lei amendă.

Tănase Ion, CONDAMNAT LA MOARTE prin împușcare și confiscarea averii.

Popovici Gheorghe, condamnat la muncă silnică pe viață și confiscarea averii.

Ungureanu Teodor, condamnat la 20 ani muncă silnică, confiscarea averii și 10 000 lei cheltuieli de judecată.

Smultea Gheorghe, condamnat la 20 ani muncă silnică, 10 ani degradare civică, 5 000 lei amendă și confiscarea averii.

Pușchiță Petre zis Liber, condamnat la 15 ani muncă silnică, 10 ani degradare civică, confiscarea averii și 5 000 lei cheltuieli de judecată.

Ghimboase Nicolae zis Micluț, condamnat la 20 ani muncă silnică, 10 ani degradare civică și 5 000 lei amendă corecțională și confiscarea averii.

Pușchiță Petre zis Mutașcu, CONDAMNAT LA MOARTE prin împușcare și confiscarea averii.

Marițescu Romulus, CONDAMNAT LA MOARTE prin împușcare, confiscarea averii și 5 000 lei amendă.

Luminosu Gheorghe, condamnat la 10 ani închisoare corecțională, 5 ani interdicție corecțională și 20 000 lei amendă, drept cheltuieli de judecată.

Hotărârea a fost dată și cetită în ședință publică în ziua de 25 iunie 1949, la orele 12.

Sala Tribunalului Militar din Timișoara a fost plină până la refuz de oameni ai muncii, care au aplaudat îndelungat, exprimându-și satisfacția pentru sentința justiției populare“, încheia ziarul partidului relatarea⁴⁹. Așa sunt pedepsite nelegiuirile dușmanilor poporului, titra „Scân-teia“ din 28 iunie 1949, care decreta: „Tribunalul Militar din Timișoara, aplicând legile Republicii Populare Române, a rostit sentința dreaptă, pe care au cerut-o și pe care o așteptau oamenii muncii din țara noastră.“⁵⁰

În întreaga țară, dar mai ales în Banat, au fost organizate mari adunări care, încă înainte de încheierea procesului, solicitau imperativ Tribunalului să-i condamne pe acuzați la moarte. Adunarea muncitorilor de la C.A.M. Timișoara adopta următoarea hotărâre: „Bandiții au uneltit

împotriva vieții noastre, au ucis muncitori și țărani muncitori, au vrut să ne împiedice să construim. În țara nouă pe care o făurim nu e loc pentru asemenea bestii. Noi cerem să li se aplice cea mai aspră pedeapsă prevăzută de legile țării, pedeapsa cu moartea.⁴⁵¹ Iar adunarea muncitorilor de la Uzinele „Oțelu Roșu“ scria Tribunalului: „Cerem cu toții pedeapsa cu moartea pentru acești dușmani ai poporului muncitor.⁴⁵² Totodată, „Scânteia“ mai amintea: „Au cerut pedeapsa cu moartea pentru faptele și planurile mârșave ale bandiților cei 1 400 muncitori de la Fabrica de Ceramică din Jimbolia, cei 1 200 de muncitori de la fabrica timișoreană „Romitex“, miile de muncitori de la Uzinele Textile Arad, de la Industria Textilă Lugoj, au cerut-o studenții bănățeni ai facultăților de Filologie, Filosofie, Psiho-Pedagogie, Istorie și Geografie de la Universitatea „C. I. Parhon“.

În sute de mitinguri și adunări care s-au ținut în satele bănățene, nenumărați țărani săraci și mijlocași au cerut cu îndârjire pedeapsa cu moartea pentru banda de legionari, speculanți, chiaburi și antonescieni în slujba agenturilor imperialiste. Izolați și urâți de mase în timpul sângeroasei lor activități, acești ticăloși au fost de fapt judecați nu numai de completul Tribunalului, ci și de miile de oameni ai muncii pe care au crezut în nebunia lor că vor putea să-i terorizeze.⁴⁵³

Și, încheindu-și articolul, ziarul P.M.R. făcea din nou apel la spori-rea „vigilenței“ populației: „Iar oamenii muncii, salutând cu satisfacție sentința rostită de Tribunalul Militar din Timișoara, trebuie să considere ca o datorie de frunte a lor ascuțirea vigilenței. Căci cu cât mai puternice sunt loviturile pe care le primesc și le vor mai primi dușmanii poporului muncitor, cu cât se înalță mai trainice izbânzile oamenilor muncii, cu atât dușmanii înfrânți, izolați, în deznădejdea lor plină de ură, caută să lovească mișelește pe la spate, așa cum făceau bandiții din munții Teregovei.

Dușmanii trebuie să știe că milioane și milioane de ochi treji și scrutați le urmăresc fiecare mișcare — și că puterea poporului muncitor va zădărnici și pedepsi așa cum se cuvine orice nelegiuire!⁴⁵⁴

În acest climat, soarta celor 12 condamnați, indiferent de pedepsele pe care le-au căpătat, era fără ieșire. La exact o săptămână după pronunțarea sentinței de condamnare, în ziua de 2 iulie 1949, cei cinci condamnați la moarte de către Tribunal (Spiru Blănaru, Petre Domoșneanu, Ion Tănase, Petre Pușchiță zis Mutașcu și Romulus Marițescu) au fost ridicați din închisoarea de pe strada „Popa Șapcă“ și duși în zona „Pădurea Verde“ de la marginea Timișoarei, unde au fost împușcați. Cei-alți șapte primiseră condamnări la închisoare sau muncă silnică. Cu toate acestea, la 16 iulie 1949, la două săptămâni după primele execuții, au fost ridicați și asasinați în același loc. În registrul închisorii de pe „Popa Șapcă“ aceștia au fost trecuți ca fiind decedați din cauza a feluritor boli, toți în aceeași zi și la aceeași oră! În acest mod era înțeleasă funcționarea „justiției“ de tip stalinist în Republica Populară Română!

După exact 44 de ani, în data de 16 iulie 1993, în parcul „Pădurea Verde“ din Timișoara, cei 12 martiri ai rezistenței armate anticomuniste din Munții Banatului au fost pentru prima oară comemorați în mod public, iar ulterior pe locul în care au fost executați, filiala Timișoara a

Asociației Foștilor Deținuți Politici a înălțat o impresionantă troiță în amintirea lor. Din acel an, în fiecare dată de 16 iulie vor fi comemorați luptătorii rezistenței armate anticomuniste din Banat.

NOTE

1 Roy Medvedev, *Despre Stalin și stalinism. Consemnări istorice*, București, Ed. Humanitas, 1991, p. 1665—1666.

2 André Fontaine, *Istoria războiului rece*, vol. I, Ed. Militară, 1992, p. 102.

3 Nicolae Baci, *Agonia României 1944—1948*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1990, p. 313.

4 *Ibidem*, p. 315.

5 Ion Rațiu, *Moscova sfidează lumea*, Timișoara, Ed. Signata, 1990, p. 123.

6 Iosif Vissarionovici Stalin, *Biografie*, Ed. P.M.R., 1950, p. 133—134.

7 *Culegere de materiale privitoare la activitatea criminală a serviciilor de spionaj imperialiste pe teritoriul Republicii Populare Române*, Ed. Direcției Generale Politice M.A.I., 1951, p. 8. Procesul a început în 21 iunie 1949, ora 9 dimineața („Flamura Roșie”, Reșița, an I, nr. 26, ediție specială din 23 iunie 1949).

8 *Culegere de materiale...*, p. 8—9. Completul de judecată a fost format din: președinte, locotenent-colonel magistrat Mihai Ștefănescu, membri: maior Ștefan Constantinescu, maior Constantin Constantin și căpitan Mihail Goruneanu. În acel moment acuzații aveau: Spiru Blănuș 30 ani, Domosneanu 47 ani, Vernichescu 51 ani, Tănase 36 ani, Popovici 42 ani, Ungureanu 36 ani, Smultea 21 ani, Pușchiță-Liber 34 ani, Ghimboș (sau Ghimboșă) 48 ani, Pușchiță-Mutașcu 39 ani, Marișescu 26 ani, Luminos 35 ani („Flamura Roșie”, Reșița, an I, nr. 26, ediție specială din 23 iunie 1949).

9 *Culegere de materiale...*, p. 9.

10 *Ibidem*, p. 11.

11 *Ibidem*.

12 *Ibidem*.

13 *Ibidem*, p. 12.

14 *Ibidem*, p. 13.

15 *Ibidem*, p. 14.

16 *Ibidem*, p. 19.

17 „Scântea”, nr. 1460 din 24 iunie 1949.

18 *Ibidem*.

19 *Ibidem*.

20 *Ibidem*.

21 *Culegere de materiale...*, p. 23.

22 *Ibidem*, p. 18.

23 *Ibidem*, p. 24.

24 *Ibidem*, p. 15.

25 *Ibidem*.

26 *Ibidem*, p. 16.

27 *Ibidem*.

28 *Ibidem*, p. 18.

29 *Ibidem*, p. 19.

30 *Ibidem*, p. 25.

31 *Ibidem*.

32 *Ibidem*, p. 26.

33 *Ibidem*.

34 *Ibidem*.

35 *Ibidem*, p. 27.

36 *Ibidem*.

37 *Ibidem*, p. 27—28.

38 *Județele patriei, Caraș-Severin*, București, Ed. Sport-Turism, 1981, p. 132.

39 *Culegere de materiale...*, p. 28.

- 40 *Ibidem*.
- 41 *Ibidem*, p. 29.
- 42 *Ibidem*.
- 43 *Ibidem*.
- 44 *Ibidem*, p. 30.
- 45 *Ibidem*.
- 46 *Ibidem*, p. 31.
- 47 *Ibidem*.
- 48 „Scânteia”, nr. 1461 din 25 iunie 1949.
- 49 *Ibidem*, nr. 1462 din 26 iunie 1949.
- 50 *Ibidem*, nr. 1463 din 28 iunie 1949.
- 51 *Culegere de materiale...*, p. 34.
- 52 *Ibidem*.
- 53 „Scânteia”, nr. 1463 din 28 iunie 1949. „Flamura Roșie”, Reșița, an I, nr. 27 din 25 iunie 1949 scria: „Oamenii muncii de la Reșița, Anina, Secul, Ocna de Fier, Doman și din celelalte sectoare ale U.D.R.N.-ului au cerut pedeapsa cu moartea pentru membrii bandei subversive teroriste”.
- 54 „Scânteia”, nr. 1463 din 28 iunie 1949.

LE PROCÈS DE PARTISANS ANTICOMMUNISTES DU BANAT (1949)

(Résumé)

Dans les premiers années postbeliques, la Roumanie a connu un grand nombre des procèses politiques de type stalinien. En 1949, les partisans anticommunistes de la région du Banat ont été capturés et jugés dans un procès similaire de les autorités propulsée au pouvoir avec l'idée soviétique. Indifférent de les punitions reçues, les douzes accusés ont été fusillés, à 2 et 16 juillet 1949, dans la zone „Pădurea Verde” („Forêt Vert”) de la périphérie de Timișoara. De l'année 1993, le jour de 16 juillet a été proclamé jour de commémoration des combattants de la résistance anticommuniste du Banat.